

Chrysocoma ciliata

Foto: Peter Hellings

Nomenclatuur/Etymologie

De wetenschappelijke naam *Chrysocoma ciliata* is afgeleid uit het Grieks en Latijn. De geslachtsnaam *Chrysocoma* is een combinatie van de Griekse woorden *chrysos*, wat 'goud' betekent, en *kome*, wat 'haarlok' of 'coupe' betekent, een verwijzing naar de goudgele bloemhoofdjes die lijken op een plukje goudkleurig haar. De soortaanduiding *ciliata* is afkomstig uit het Latijn en betekent 'gewimperd' of 'voorzien van wimpers', wat slaat op de fijne haartjes langs de bladranden.

Taxonomie

- Rijk: *Plantae* (Planten)

Voorzitter: voorzitter.nrv@gmail.com

Secretariaat: secretariaat.nrv@gmail.com

Webmaster: webmasternrv@gmail.com

Website: nrvwebsite.nl

Facebook: <https://www.facebook.com/groups/505404964892414>

- Orde: *Asterales*
- Familie: *Asteraceae* (Composietenfamilie)
- Onderfamilie: *Asteroideae*
- Geslacht: *Chrysocoma*
- Soort: *C. ciliata*

Synoniemen

Chrysocoma ciliata is een soort die, mede door zijn brede verspreiding, verschillende synoniemen heeft gekend, waaronder namen die nu als verouderd of heterotypisch worden beschouwd:

- *Chrysocoma tenuifolia* P.J.Bergius
- *Chrysocoma ciliaris* Willd.
- *Chrysocoma microcephala* DC.
- *Erigeron tenuifolius* (P.J.Bergius) Sch.Bip.
- *Aster discoideus* Sond. ex Harv. (niet geldig gepubliceerd)

Variëteiten en Cultivars

Als een dwergstruik die voornamelijk bekend staat om zijn veerkracht in droge Karoo-omgevingen in Zuidelijk Afrika, wordt *Chrysocoma ciliata* zelden gecultiveerd voor sierdoeleinden buiten gespecialiseerde tuinen, zoals botanische tuinen. Hierdoor zijn er nauwelijks commercieel verkrijgbare variëteiten of cultivars bekend. De plant wordt voornamelijk in zijn natuurlijke vorm gebruikt voor landschapsarchitectuur in droge of karoo-tuinen, en er worden geen benoemde cultivars ('cultivated varieties') verhandeld die zich onderscheiden door bijvoorbeeld bloemgrootte, kleurintensiteit of groeiwijze.

Familie

De soort is ingedeeld in de familie *Asteraceae*, oftewel de Composietenfamilie. Dit is een van de grootste plantenfamilies, waarvan het belangrijkste kenmerk de bloeiwijze in de vorm van een hoofdje (*capitulum*) is. Bij *C. ciliata* bestaan deze hoofdjes uitsluitend uit buisbloempjes (*disc florets*); straalbloempjes (*ray florets*) ontbreken.

Hoogte

Chrysocoma ciliata is een dwergstruik of vaste plant met een dichte, bossige groei. De plant wordt doorgaans 30 tot 60 centimeter hoog en heeft een vergelijkbare spreiding, waardoor het een compacte, rondachtige vorm aanneemt.

Bloemkleur

De bloemen staan in kleine, ronde bloemhoofdjes, die meestal solitair aan het uiteinde van de takken verschijnen. De bloemen zijn helder goudgeel van kleur, wat de geslachtsnaam *Chrysocoma* eer aan doet.

Bladkleur

De bladeren zijn smal of naaldvormig, 2 tot 14 millimeter lang, en staan dicht op elkaar. De kleur is over het algemeen groen tot grijsgroen. Vaak zijn ze bedekt met fijne haartjes, vooral

langs de randen (vandaar *ciliata*), wat de plant een licht zilverachtige of zilvergrijze, soms 'ruige' uitstraling kan geven, en bijdraagt aan de droogtetolerantie. De plant is wintergroen (*evergreen*).

Bloeiperiode

De bloeiperiode van *Chrysocoma ciliata* valt in de lente en vroege zomer, in Zuidelijk Afrika doorgaans van september tot december, maar in milde klimaten kan de plant langer bloeien. De bloei is vaak overvloedig, wat de plant een goudkleurig aanzien geeft.

Standplaats

De plant is robuust en zeer goed bestand tegen droogte (*drought tolerant*), hitte en wind. Het heeft een voorkeur voor de volle zon. Wat de bodem betreft, is goed gedraineerde grond essentieel; de plant verdraagt een zandige, leemachtige en zelfs zoute bodem en gedijt in zowel zure als neutrale pH-waarden. Door zijn oorsprong is het een ideale rotsplant of plant voor droge, 'fynbos'-achtige tuinen.

Herkomst

Chrysocoma ciliata is inheems in Zuidelijk Afrika en heeft een brede verspreiding over verschillende provincies van Zuid-Afrika (zoals de Oost-Kaap, Vrijstaat en West-Kaap). De plant is aangepast aan de Karoo-regio. In sommige hooglandgebieden, zoals Lesotho, wordt de soort lokaal als een invasieve, karoo-gerelateerde struik beschouwd die in het recente verleden is geïntroduceerd.

Soort gewas

Het is een groenblijvende dwergstruik of meerjarige kruidachtige plant (*perennial shrub*), met een houtachtige basis en slanke, vaak spichtige stengels.

Vermeerderingswijze

De vermeerdering kan plaatsvinden door zaad, maar is in de kwekerij vaak efficiënter door middel van stekken. Stekken worden genomen en geworteld in een goed doorlatend, zanderig medium.

Klimaatzone

Als een droogteresistente plant uit de Kaapprovincies van Zuid-Afrika is *Chrysocoma ciliata* verrassend tolerant ten opzichte van koude (USDA 8 t/m 10) en kan lichte tot matige vorst doorstaan.

Insecten

De goudgele bloemen trekken, zoals gebruikelijk bij de *Asteraceae*-familie, een verscheidenheid aan bestuivers aan. De plant is ecologisch belangrijk in zijn oorspronkelijke leefgebied voor insecten en andere dieren. De plant wordt echter ook geassocieerd met veebeheer in Zuidelijk Afrika, waar de plant de bijnaam 'bitterbos' heeft gekregen vanwege de bittere smaak, wat vee ervan weerhoudt de plant te eten.

Bronvermelding

<https://pza.sanbi.org/chrysocoma-ciliata>

<https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:193897-1>

https://www.picturethisai.com/wiki/Chrysocoma_ciliata.html

<https://www.wits.ac.za/media/wits-university/news-and-events/images/documents/Fitchett%20et%20al.,%202017%20Biological%20Invasions.pdf>

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/Etymologie	<i>Chrysocoma</i> : Grieks voor 'goud' en 'haarlok' (verwijst naar de goudgele bloemen). <i>ciliata</i> : Latijn voor 'gewimperd' (verwijst naar de behaarde bladranden).
Taxonomie	Rijk: <i>Plantae</i> , Orde: <i>Asterales</i> , Familie: <i>Asteraceae</i> , Geslacht: <i>Chrysocoma</i> , Soort: <i>C. ciliata</i> .
Synoniemen	<i>Chrysocoma tenuifolia</i> , <i>Chrysocoma microcephala</i> , <i>Chrysocoma ciliaris</i> , e.a.
Variëteiten en Cultivars	Geen formeel benoemde cultivars of variëteiten in de commerciële handel.
Familie	<i>Asteraceae</i> (Composietenfamilie)
Hoogte	30 tot 60 centimeter
Bloemkleur	Goudgeel
Bladkleur	Groen tot grijsgroen (door beharing). Bladhoudend (wintergroen).
Bloeiperiode	Lente en vroege zomer (Zuidelijk Afrika: september-december).
Standplaats	Volle zon, goed doorlatende, zandige/leemachtige grond. Droogtetolerant.
Herkomst	Zuidelijk Afrika (inheems in de Karoo-regio van Zuid-Afrika).
Soort gewas	Groenblijvende, meerjarige dwergstruik of vaste plant.
Vermeerderingswijze	Zaad of stekken.
Klimaatzone	USDA-zone 8, USDA-zone 9, USDA-zone 10.
Insecten	Trekt bestuivers (insecten) aan. De plant is bitter en wordt gemeden door vee ('bitterbos').